

kateri slovenski poslanci še ceptajo za vlado. Če hočemo hoditi povsod pot pritožbe, to tudi lahko, če naši poslanci vlade ne podpirajo. Koalicija nam torej ne daje najmanjšega dobička, pač pa nam preti od nje nevarnost, da nam gospodje skujejo volilno reformo, po kateri bomo avstrijski Slovani za tako dolgo porinjeni v manjšino, dokler bode narodna ideja vplivala na politiko, da torej morda ne pridemo nikdar povsem do vseh svojih pravic.

Vemo, da kdo poreče, da sodimo prečrno. Rekel bode le pogledjte na Primorsko. V Trstu, Gorici in Primorji so sodišča dobila povelje, da se morajo avskultanti učiti slovenščini, in tudi se nekaj ukrenilo, da bodo za okoliš tržaškega nadsodišča od najvišjega sodišča prihajale odločbe v jeziku, v katerem se je obravnavalo pred prvim sodnikom.

Ti dve naredbi nam pač le kažeta, da smo mi povsem prav od začetka sodili o koaliciji, samo to je, da smo bili nekaj preoptimistični. Rekli smo, da se utegne Slovincem v Primorji kaj dovoliti, ker za Lahe niso tako naudušeni na Dunaji, kakor za Nemce. Na germanizacijo pa na Primorskem ni misliti. Reči moramo, da še vse več smo pričakovali, da bode vlada storila za Slovence na Primorskem. Bili smo že preverjeni, da vsak čas dobimo kake slovenske paralelke v Gorici, Trstu ali pa v Istri. Toda vlada tudi tukaj ni tako nagla. Sicer pa na Primorskem že državni interesi zahtevajo podporo slovanstva. Naj bi Slovenci tudi ne bili v koaliciji, bi vlada že iz državnih ozirov ne mogla prezirati na Primorskem Slovanov.

Zakaj pa vlada na Štajarskem in Koroškem jednako ne postopa, tako v Trstu in Gorici. Zakaj se pa v Celovcu ne zahteva vsaj od nekaterih avskultantov, da dokažejo znanje slovenščine, to je od tistih, ki kdaj mislijo službovati v slovenskih krajih. Zakaj bi pa za okolico graškega nadsodišča za Slovence ne prihajali od najvišjega sodišča slovenski odloki. Seveda to je drugače. Štajarska in Koroška spadata k tistim deželam, katere Nemci še za svoje reklamujejo, dočim so že obupali, da bi Primorje kedaj pridobili za nemško kulturo. Vidi se pa takoj, da se vlada ne ravna po nobenih pravih načelih, temveč so jej jedino vodilo nemški interesi.

Sicer pa niso jedine niti koalirane stranke, kaj spada mej velika vprašanja. Dočim je Šuklje slovensko celjsko gimnazijo prišteval mej majhna politična vprašanja, jo zmatra Menger in ž njim večina levičarjev za veliko vprašanje. Vsekako pa bode tako različno tolmačenje nam Slovincem še v veliko nepriliko. Nikomur nečemo kaj očitati, ali reči pa moramo, da so napak nekateri slovenski poslanci storili, da so vladi na slepo obljubili pomoč, ne da bi se bilo poprej dognalo, katera politična vprašanja se imajo zmatrati za velika, katera ne, da bi po tem kako tolmačenje nam v škodo ne bilo mogoče. To bi ne bilo lahko dognalo. Le resno besedo naj bi bili govorili z načelnikom konservativnega kluba in zahtevali od njega, da o tem vso jasnost dožene s Poljaki, levičarji in vlado. Ob začetku koalicije so slo-

venski poslanci bili faktor, s katerim se je poštevalo. Žal, da niso porabili prilike in se dali vladi in levičarjem speljati — na led.

Politični pregled.

Slovenščina na pošti. — Dne 8. t. m. je nekdo v Šmarji pri Jelšah dal na pošto neko stvar, ki se lahko spridi s slovenskim naslovom. Na naslovu je bilo jasno zapisano, da je pošiljatev namenjena v Juršince pri Ptuj. Tudi je bilo zapisano, kaj je v paketu. To pošiljatev poslali so na Kranjsko od tod celo na Reko. Čez štirinajst dni je pač pošiljatev prišla v Juršince, seveda se adresat ni posebno zvezelil adresa, ker je bila pošiljatev spridena. Po našem mnenju je tako postopanje neopravičljivo, ker se iz krajevnega imenika štajerske vojvodine vsakdo lahko prepriča, kje so Juršince. Tukaj se nam dozdeva, da je pri tem pač nekoliko hudomušnosti. Pač bi bilo dobro, ko bi kompetentni krogi kaj storili proti takemu postopanju.

Slovenska gimnazija v Celji. — Na Dunaji je bil shod društva „Deutscher Verein“, na katerem se je ugovarjalo slovenskim paralelkam v Celji. K temu shodu so bili povabljeni vsi nemški nacijski in liberalni poslanci. Prišlo je pa le malo poslancev, največ iz Štajerske. Nemških liberalcev nobeden ni prišel, ker gospodje si ne dajo vezati rok, od kar so vladna stranka. Če bodo videli, da so razmere take, da bodo v svoje namene potrebovali Slovencev iz Hohenwartovega kluba, bodo privolili v celjske slovenske paralelke. Najhuje sta govorila proti slovenskim paralelkam dr. Kokoschinegg in Foregger. Prvi je tožil, da je Kranjsko za nemštvo že zgubljeno, da že Štajerski in Koroški preti nevarnost Ljudske šole na Dolenjem Štajerji so največ že v slovenskih rokah. Potem je slikal, kake so razmere za nemštvo v Celji vedno neugodnejše. Celo na gimnaziji je večina slovenskih profesorjev. Sicer je pa ta nemški politik dal nam jako lepo spričevalo, katerega ne smemo pozabiti. Rekel je, da smo Slovenci v vseh ozirih napredovali v poslednjih dvajsetih letih. Morda gospod Kokoschinegg še pride do prepričanja, da bi se Slovenci izhajali brez nemške kulture. Foregger se je pritoževal, da se premalo podpira „Südmarek“ in sploh premalo stori za nemštvo. Sploh je pri tem zborovanju se videlo, da tudi mej Nemci samimi že mineva naudušenje za germanizacijo, in da se že samo boje, da zgube ves vpliv v slovenskih pokrajinah. Da se je na zadnje jednoglasno vsprejela resolucija zoper slovenske paralelke v Celji, nam ni treba omenjati.

Kossuthova zadeva v ogerski zbornici. — Poslanec Ugron je predlagal v zbornici poslancev, da se vladi izreče nezaupanje, ker se ni udeležila pogreba Kossuthovega in ni dala razobesiti ob Kossuthovi smrti črnih zastav na vladnih poslopih. Ministerski predsednik je rezko odgovoril Ugronu, da niti ne pozna dolžnosti ustavne vlade. Kossuth do zadnjega ni priznal sedanjega postavnega reda. Krone vlada ne more zmatrati za brezpraven faktor. Na to se je Ugrenov predlog odklonil z veliko večino.

Civilni zakon na Ogerskem. — Z nenavadno veliko večino je ogerska zbornica poslancev vsprejela predlogo o civilnem zakonu za podlago potrebni debati. Pri zborovanju je manjkalo samo 25 poslancev. Za predlogo jih je glasovalo 281 proti njej pa le 106. Večina je tako velika, da jo niti v vladnem taboru niso pričakovali take. Proti predlogi je glasovala pred vsem narodna stranka, kateri je vodja grof Aponyi, toda že od te stranke jih je 10 glasovalo za vlado. Od Ugronove stranke so Ugron sam in še nekaterimi pristaši glasovali proti civilnemu zakonu, velika večina se je izrekla za civilni zakon. Lahko si mislimo, kako da je potrta opozicija. V podrobni debati se skoraj nič več ni ustavljala, in zatorej se vse gladko vršilo. Vladna zmaga je tem večja, če se pomisli, da

mного opozicijonalcev ni glasovalo, proti vladi iz nasprotja proti stvari sami, temveč iz vse družih pomislekov. Ugron sam se je v klubu izjavil, da le zaradi tega glasuje proti civilnemu zakonu, ker neče podpirati sedanje vlade. Tudi Aponyija in tovariše so največ vodili taki povodi, kakor se iz nekaterih njegovih govorov poprej da posneti. Vse tiste mnogobrojne novice po katoliških listih, da je vladno stališče omajano, so bile povse neosnovane. Zastonj so bile vse agitacije proti civilnemu zakonu po deželi, zastonj katoliški shod v Budimpešti. Sedaj je še jedino upanje gospodska zbornica, o kateri se pa tudi ne ve, če se bode upala ustavljati. Veselo gotovo ni, da so razmere take na Ogerskem, posebno, ker vse ne ostane brez slabega vpliva na Avstrijo. Čudimo se pa temu nikakor ne. Mnogo krivde zadeva tudi ogerska duhovščina, ki je le predolgo podpirala mažarski šovinizem. Nemadjarske narodnosti so povečjem nasprotne civilnemu zakonu, ali niso tako močne, da bi mogle povzdigniti svoj glas. Da je temu tako, je tudi mnogo kriva madjarska duhovščina. Vsaj je še le predobro znana, kako je primas Simor se ponašal, da vzdržuje šole, v katerih se pomadjaruje slovanska mladina. Tako postopanje pa sedaj rodi svoj sad. Dolgo ni tega, kar so duhovniki sedeli v liberalnem klubu in podpirali vlado.

Nemčija. — Nemški državni zbor bavi se je te dni s predlogom, kateri je šel na to, da naj se jezuitom, katerim je bilo zadnji čas prepovedano bivanje v Nemčiji, zopet dovoli bivanje in poslovanje v nemški državi. Privrženci tega predloga so jezuvite zagovarjali kot koristen in državi nenevaren red, dočim so nasprotniki tega predloga slikali jezuvite kot nevarne za državo. Socijalisti so se izjavili pri tej priliki, da nimajo ničesar proti jezuitom. Predlog, da je jezuitom dovoliti zopet prihod v Nemčijo se je potem vsprejel z nezadovoljno večino. — Vodja agrarcev poslanec grof Kanitz predlagal je v državnem zboru, da naj bi samo država smela uvažati tuje kmetijske pridelke in naj bi je morala prodajati po zakonito določenih cenah; država naj bi torej uvela monopol na vvoz kmetijskih pridelkov. Zakonita cena pridelkom določuje se v predlogu precej visoka, višja kot sedanjim domačim pridelkom. Ker pa tuji pridelki ne smejo dražji biti kot domači, bi se morala cena domačim pridelkom povišati, kar bi bilo seveda v veliko korist velikim kmetovalcem nemškim, ki pridelke prodajajo. Da bi bil pa to velik udarec za delavce in sploh stanove, ki morajo živež kupovati je ob sebi umevno in iz tega razloga državni zbor tudi ni mogel sprejeti Kanitzovega predloga, temveč je istega zavrgel.

Italija. — Da se kolikor moč odpomore denarni zadregi, v kateri se nahaja država, je finančni odsek poslanske zbornice italjanske sklenil razveljaviti vse vladne finančne dispozicije in predložil zbornici svoje predloge. Odsek predlaga, da se zniža proračun za vojsko od 246 na 220 milijonov in proračun za mornarico od 96 na 90 milijonov. Vrhu tega odsek predlaga še nekatere premembe pri raznih davkih. Da bi bil ta finančnega odsek predlog v stanu finančne razmere nekoliko urediti je umevno, posebno če se pomisli, da res ravno vojska požre veliko preveč milijonov. Prav pametnega mnenja je torej finančni odsek, ki predlaga, da naj se stroški te znižajo. Da pa vladi, ki z ozirom na trozvezo vojske ne more zmanjšati, ni ta predlog povšeči je gotovo. Res je pričela že ovirati, da bi predlog še ne prišel tako kmalu v zbornici v razpravo in je izrekla željo, da naj bi se preje rešil državni proračun, to pa zato, ker je skoro gotovo, da omenjeni predlog finančnega odseka provzročil razpust zbornice. Zbornica bo namreč hotela predlog vsprejeti, vlada pa se bo temu uprla, na kar bo najbrže sledil razpust zbornice.

Italija in Francija. — Neki francoski časnikar je imel z italjanskim kraljem pogovor o političnem položaju. Kralj je rekel, da Italija želi miru, istega potrebuje za vravnavo svojih razmer, ki prav nič ne dopuščajo spuščati se v kako vojsko. Pa tudi prijazni odnošaji mej Avstrijo, Nemčijo in Rusijo za-

gotovljajo svetovni mir. Sicer se pa pri današnjem popolnem orožji mora vsak vladar tresti pred kako vojsko. Kralj je rekel, da Italjani vidijo v svojih sosedih Francozih vedno svoje prijatelje, le žal, da so nekateri francoski listi hoteli z raznimi pisavami zadnji čas to prijateljstvo omajati, ki pa se mora zopet utrditi. — S tem, da je kralj udrihnil po francoskih časnikih, zadel je v sršenovo gnjezdo. Sedaj francoski listi še-le prav pošteno zabavljajo proti Italiji, češ ta se sedaj zato prilizuje Franciji, da bi ji ta pomagala iz velike denarne zadrege, v kateri se nahaja. V vsem se vidi sedaj iz pisave francoskih listov, da Francozi ne gojijo prav nobenih simpatij do Italije.

Črna gora in Turčija. — Ob črnogorski meji ponavljajo se zadnji čas prav krvavi pretepi oziroma roparski napadi mej Črnogorci in Albanci, turškimi podaniki. Ti poboji so največ posledica raznih preprirov za pašnike in druge enake stvari. Sedaj sta obe vladi, turška in črnogorska storili potrebne korake v to, da se tem pobojem stori konec. Turčija poslala je več vojakov na mejo črnogorsko, ki naj preprečijo ponavljanja enakih pobojev.

Obrtnija.

Kranjski odposlanci pri obrtni enketi na Dunaju.

(Dalje.)

Izvedenec Zupančič: Jaz sem odločno proti temu, da bi se vpeljal obvezni mojsterski izpit. Če je človek se izučil obrta, bil oproščen in je delal za pomočnika, naj ima tudi pravico, da začne samostojni obrt. Če se vpelje mojsterski izpit, se bode le prerado pripetilo nagajanje; če se obrtnik ne razume obrta, bode tako propal.

Načelnikov namestnik: Ste pa li za obvezni pomočniški izpit?

Zupančič: Da. To naj se pa vendar prepusti za drugi. Zadruga naj gleda, da se učenec izuči obrta. Če učenec pade pri izpitu, pošlje naj ga zadruga k drugemu mojstru, da ga toliko izuči, da bode mogel izhajati v svojem obrtu. To se naj zgodi na stroške gospodarja, ki ga je poprej učil. Uči naj se učenec še štiri, ali šest mesecev, ali pa tudi celo leto.

Pernerstorfer: Mislite li, da se bode učenec v tem času dosti izobrazil v obrtu, če se pri mojstru poprej ni nič naučil.

Zupančič: Da, nekaj se je pa pač tudi naučil.

Pernerstorfer: Bi li vi ne bili za letne izpite, da se učenec pošlje takoj k drugemu mojstru, ako se pri mojstru nič ne nauči.

Zupančič: Dobro bi bilo, ali pri nekaterih obrtih to ni mogoče. Tudi bi se ne smelo dovoliti, da bi vsak mojster imel toliko učencev, kolikor hoče.

Izvedenec Schlegel: Jaz sem za obvezni pomočniški izpit, ali mojsterski izpit naj se le izjemoma zahteva, kajti so obrti, kjer se od dotičnega delavca izpit zahtevati ne more, kakor pri dimnikarjih. To naj se prepusti zadrugam.

3. vprašanje: Se li naj dokaz zmožnosti za rokodelski obrt raztegne tudi na posestnike podjetij, ki izdelujejo rokodelske izdelke.